

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Ottende Afdeling)

3. oktober 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – samarbejde om civile spørgsmål – forordning (EF) nr. 2201/2003 – kompetence til at træffe afgørelse om en begæring om skilsmisse – kompetence i sager vedrørende forældreansvar og underholdspligt i forhold til parrets mindreårige barn – en sags anlæggelse ved en ret i den stat, hvori parterne er statsborgere – artikel 3, stk. 1, litra b) – det mindreårige barn og dets forældres ophold i en anden medlemsstat – artikel 12, stk. 1, litra b) – aftale om værneting – artikel 17 – prøvelse af kompetencen – begrebet »forældreansvar««

I sag C-759/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Judecătoria Rădăuți (retten i første instans i Rădăuți, Rumænien) ved afgørelse af 19. november 2018, indgæet til Domstolen den 3. december 2018, i sagen

OF

mod

PG,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen, og dommerne J. Malenovský og C.G. Fernlund (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den rumænske regering ved E. Gane, L. Lițu og C.-R. Canțar, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin og L. Radu Bouyon, som befuldmægtigede,

idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i overensstemmelse med artikel 99 i Domstolens procesreglement,

* Processprog: rumænsk.

afsagt følgende

Kendelse

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, nr. 7), artikel 3, stk. 1, og artikel 12 og 17 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT 2003, L 338, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem OF og PG vedrørende en begæring om skilsmisse.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 2201/2003

- 3 Artikel 1 i forordning nr. 2201/2003 fastsætter:
 - »1. Denne forordning finder anvendelse på det civilretlige område, uanset domsmyndighedens art, for spørgsmål vedrørende:
[...]
 - b) tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar.
 2. De i stk. 1, litra b), omhandlede spørgsmål kan navnlig vedrøre:
 - a) forældremyndighed og samværsret
[...]
 3. Denne forordning finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende:
[...]
 - e) underholdspligt
[...]
- 4 Artikel 2 i denne forordning bestemmer:
 - »I denne forordning forstås ved:
[...]
 - 7) »forældreansvar«: alle de rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt en fysisk eller juridisk person ved en retsafgørelse, eller som en sådan person har som følge af loven eller en gyldig aftale. Betegnelsen omfatter navnlig forældremyndighed og samværsret

[...]

9) »forældremyndighed«: navnlig rettigheder og pligter vedrørende omsorgen for et barns person og særlig retten til at bestemme, hvor barnet skal bo

[...]«

5 Nævnte forordnings artikel 3 med overskriften »Generel kompetence« fastsætter i stk. 1:

»Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab ligger hos retterne i den medlemsstat:

a) på hvis område

- ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted, eller
- ægtefællerne havde deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig opholder sig dér, eller
- sagsøgte har sit sædvanlige opholdssted, eller
- en af ægtefællerne, i tilfælde af fælles begæring, har sit sædvanlige opholdssted, eller
- sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst et år umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen, eller
- sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst seks måneder umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen og er statsborger i den pågældende medlemsstat eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, har »domicil« dér

b) hvis nationalitet begge ægtefæller har, eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, hvor begge ægtefæller har »domicil«.

6 Samme forordnings artikel 12 med overskriften »Aftale om værneting« har følgende ordlyd:

»1. Den ret i en medlemsstat, der i medfør af artikel 3 udøver sin kompetence til at træffe afgørelse om en begæring om skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab, har kompetence i ethvert spørgsmål vedrørende forældreansvar, der har tilknytning til den pågældende begæring:

a) hvis mindst én af ægtefællerne har forældreansvar over for barnet,

og

b) hvis denne rets kompetence på det tidspunkt, hvor sagen anlægges, udtrykkeligt eller på anden utvetydig måde er accepteret af ægtefællerne og af indehaverne af forældreansvar og er til barnets bedste.

[...]«

7 Artikel 17 i forordning nr. 2201/2003 bestemmer:

»Anlægges der ved en ret i en medlemsstat en sag, som den pågældende ret ikke har kompetence til at påkende i medfør af denne forordning, og som en ret i en anden medlemsstat har kompetence til at påkende i medfør af denne forordning, erklærer retten sig på embeds vegne inkompetent.«

Forordning (EF) nr. 4/2009

- 8 Artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (EUT 2009, L 7, s. 1) fastsætter:

»De myndigheder, der er kompetente med hensyn til underholdspligt i medlemsstaterne, er:

- a) retten på det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl, eller
- b) retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, eller
- c) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende en persons retlige status, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet, eller
- d) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende forældreansvar, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet.«

Rumænsk ret

- 9 Artikel 915 i Codul de procedură civilă (civilprocesloven), som er vedtaget ved Legea nr. 134/2010 (lov nr. 134/2010) (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 247 af 10.4.2015, herefter »civilprocesloven«), fastsætter reglerne for fastlæggelse af, hvilken rumænsk ret der er kompetent til at træffe afgørelse om en begæring om skilsmisse.

- 10 Civilproceslovens artikel 919, stk. 2, har følgende ordlyd:

»Såfremt ægtefællerne har mindreårige børn, der er født før eller under ægteskabet, eller som er adopteret, træffer retten afgørelse om udøvelse af forældremyndighed og om forældrenes bidrag til omkostninger til børnenes opvækst og uddannelse, selv hvis dette spørgsmål ikke er genstand for begæringen om skilsmisse.«

- 11 Civilproceslovens artikel 130, stk. 1, fastsætter:

»Indsigelse om en rets manglende generelle kompetence kan rejses af parterne, eller spørgsmålet herom kan rejses af retten selv på et hvilket som helst tidspunkt under sagen.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 OF og PG, der er rumænske statsborgere, indgik ægteskab i Rumænien i år 2000. I dette ægteskab blev der i det følgende år født et barn.

- 13 Kort tid efter fødslen flyttede OF og PG til Italien med deres barn.

- 14 Den 21. november 2012 fastslog Tribunale di Aosta (retten i Aosta, Italien), at der i ægteparrets tilfælde forelå faktisk samlivsophævelse, tilkendte PG, barnets mor, eneforældremyndighed over barnet og traf bestemmelse om, at OF, barnets far, skulle betale underholdsbidrag til barnet. Denne ret fastsatte ligeledes vilkårene for faderens samværsret.

- 15 Den 3. september 2018 indgav faderen en begæring om skilsmisse ved den forelæggende ret, Judecătoria Rădăuți (retten i første instans i Rădăuți, Rumænien).
- 16 Denne ret har fastslået, at parterne har skabt varig tilknytning til det italienske samfund, og at barnet, som nu er fyldt 17 år, har boet hos sin mor i Italien siden halvandetårsalderen.
- 17 Samme ret har ligeledes konstateret, at parterne ikke har fremlagt nogen skriftlig værnetingsaftale, der udpeger denne ret som kompetent til at træffe afgørelse om begæringen om skilsmisse. Denne ret har understreget, at selv om sagsøgeren alene har opgivet den sagsøgte bopælsadresse i Rumænien uden at anføre hendes adresse i Italien, har proceduren for indkaldelse af den sagsøgte ikke desto mindre været behørigt gennemført i overensstemmelse med civilprocesloven, idet den sagsøgte mor har underskrevet modtagelsesbeviset for indkaldelsen til retsmødet. Desuden har samme ret ladet den sagsøgte telefonnummer indgå i sagsakterne, således at den sagsøgte kan kontaktes.
- 18 Den forelæggende ret har præciseret, at selv om sagsøgeren ikke har indgivet nogen anmodning vedrørende forældreansvar eller underholdspligt med hensyn til barnet, er retten i medfør af civilprocesloven forpligtet til at træffe foranstaltninger i denne anledning.
- 19 Den forelæggende har rejst spørgsmål om, hvorvidt den er kompetent til at træffe afgørelse om begæringen om skilsmisse og til at træffe foranstaltninger vedrørende forældreansvar og underholdspligt, når parterne ikke har indgået nogen udtrykkelig aftale herom.
- 20 Den nævnte ret har anført, at den er af den opfattelse, at der kun er mulighed for at vælge den ret, der har kompetence i skilsmissesager, mellem de retter, der er opregnet i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003, afhængigt af hvor den ene eller den anden part, eller endog begge parter, har sædvanligt opholdssted, således som det bekræftes af anvendelsen af den sideordnende konjunktion »eller« i den omhandlede bestemmelse. En sådan valgmulighed er derimod udelukket mellem på den ene side de retter, der er angivet i bestemmelsen, og på den anden side en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, som omhandlet i nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, litra b). Ifølge den forelæggende ret har lovgiver haft til hensigt at favorisere en kompetence begrundet i parternes sædvanlige opholdssted frem for en kompetence begrundet i parternes fælles nationalitet.
- 21 Da der er tale om en tvist vedrørende en »skilsmisse, hvor et mindreårigt barn er involveret«, og eftersom parterne ikke har indgået nogen udtrykkelig værnetingsaftale om udpegning af den kompetente ret, er den forelæggende ret af den opfattelse, at det tilkommer den at give forrang til forordning nr. 2201/2003 frem for den nationale lovgivning og af egen drift afslå at have kompetence med henvisning til de rumænske retters manglende internationale kompetence. Ifølge den forelæggende ret er retterne i den medlemsstat, på hvis område parterne opholder sig, bedre egnede til at føre beviserne. Den forelæggende ret har yderligere anført, at det fremgår af artikel 12 i forordning nr. 2201/2003, at såfremt parterne har sædvanligt opholdssted i én medlemsstat, og de som kompetent ret i en sag om skilsmisse udpeger en ret i den medlemsstat, hvori de begge er statsborgere, bliver sidstnævnte ret ikke automatisk kompetent til at træffe afgørelse i spørgsmål vedrørende forældreansvar og underholdsbidrag.
- 22 Under disse omstændigheder har Judecătoria Rădăuți (retten i første instans i Rădăuți) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal artikel 3, stk. 1, i forordning [...] nr. 2201/2003 fortolkes således, at den sagsøgte manglende indsigelse om de rumænske retters manglende internationale kompetence til at træffe afgørelse i en tvist vedrørende en »skilsmisse, hvor et [mindreårigt] barn er involveret«, skal opfattes som den sagsøgte stiltiende accept af, at sagen påkendes af den ret, ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, såfremt parterne har deres sædvanlige opholdssted i en anden medlemsstat (i det foreliggende tilfælde Italien), og begæringen om skilsmisse er blevet indgivet ved retten i den medlemsstat, hvori parterne er statsborgere?

- 2) Skal artikel 3, stk. 1, og artikel 17 i forordning [...] nr. 2201/2003 fortolkes således, at retten – ved manglende aftale mellem parterne, der er bosiddende i en anden medlemsstat (i det foreliggende tilfælde Italien), om valget af den kompetente ret – af egen drift skal eller kan rejse indsigelse om de rumænske retters manglende internationale kompetence til at træffe afgørelse om en »skilsmisse, hvor et [mindreårigt] barn er involveret« (med den følge, at begæringen afvises, fordi den ikke er omfattet af de rumænske retters kompetence), med forrang i forhold til bestemmelserne i artikel 915, stk. 2, i [civilprocesloven], hvorefter der kan rejses indsigelse om manglende stedlig enekompetence med hensyn til Judecătoria Rădăuți (retten i første instans i Rădăuți) (med den følge, at retten skal erklære sig inkompetent, idet sagen skal realitetsbehandles af Judecătoria Sectorului 5 București [(retten i første instans i Afdeling 5 i Bukarest, Rumænien))), især fordi de førstnævnte artikler er mindre gunstige end den nationale bestemmelse (artikel 915, stk. 2, i Codul de procedură civilă)?
- 3) Skal udtrykket »hvis denne rets kompetence på det tidspunkt, hvor sagen anlægges, [...] på anden utvetydig måde er accepteret af ægtefællerne og af indehaverne af forældreansvar og er til barnets bedste« i artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning [...] nr. 2201/2003 fortolkes således, at hvis parter, der har sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat (i det foreliggende tilfælde Italien), vælger en ret i den medlemsstat, hvori de er statsborgere (Judecătoria Rădăuți[, retten i første instans i Rădăuți]), som den ret, der har kompetence til at træffe afgørelse om en begæring om skilsmisse, bliver den førstnævnte ret automatisk kompetent til at træffe afgørelse om påstandene vedrørende »udøvelse af forældremyndighed, barnets bopæl og forældrenes bidrag til omkostninger til barnets opvækst og uddannelse«?
- 4) Skal begrebet »forældreansvar« i artikel 2, nr. 7), og artikel 12 i forordning [...] nr. 2201/2003 fortolkes således, at det også omfatter begreberne »forældremyndighed« i artikel 483 i [civilprocesloven], »barnets bopæl« i artikel 400 i [civilprocesloven] og »forældrenes bidrag til omkostninger til barnets opvækst og uddannelse« i artikel 402 i [civilprocesloven]?«

Om de præjudicielle spørgsmål

- 23 I medfør af artikel 99 i Domstolens procesreglement kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.
- 24 Der er grundlag for at anvende denne bestemmelse i den foreliggende sag.

Om det første spørgsmål

- 25 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at når sagsøgeren i forbindelse med en begæring om skilsmisse har anlagt sag ved en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, mens deres sædvanlige opholdssted er i en anden medlemsstat, skal den sagsøgte manglende indsigelse om manglende international kompetence opfattes som den sagsøgte stiltiende accept af den pågældende rets kompetence.
- 26 Det skal i denne henseende bemærkes, at artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, som fastsætter kriterierne for generel kompetence i ægteskabssager, ikke bestemmer, at den sagsøgte nødvendigvis skal acceptere sagsøgerens valg af ret.

- 27 Derimod opregner artikel 3, stk. 1, i litra a) og b), flere værnetingsgrundlag, mellem hvilke der ikke er angivet nogen rangorden, således at alle de kriterier, der er anført i denne bestemmelse, udgør alternative valgmuligheder (dom af 16.7.2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, præmis 48).
- 28 Domstolen har ligeledes fastslået, at systemet med kompetencefordeling, indført for sager om opløsning af ægteskab ved forordning nr. 2201/2003, ikke har til hensigt at udelukke, at der samtidig er kompetence for flere retter. Den samtidige eksistens af flere kompetente retter er derimod udtrykkeligt forudsat, uden at der angives nogen rangorden mellem disse (dom af 16.7.2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, præmis 49).
- 29 Det følger heraf, at en ret i den medlemsstat, hvori begge de berørte parter er statsborgere, i det foreliggende tilfælde en rumænsk ret, på grundlag af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 har kompetence til at træffe afgørelse om en begæring om skilsmisse indgivet af sagsøgeren.
- 30 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at når sagsøgeren i forbindelse med en begæring om skilsmisse har anlagt sag ved en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, mens deres sædvanlige opholdssted er i en anden medlemsstat, har denne ret i medfør af litra b) i denne bestemmelse kompetence til at træffe afgørelse om begæringen. Da den sagsøgte accept ikke er påkrævet, er det ikke nødvendigt at undersøge spørgsmålet om, hvorvidt den sagsøgte manglende indsigtelse om manglende kompetence udgør en stiltiende accept af, at den ret, ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, er kompetent.

Om det andet spørgsmål

- 31 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 1, og artikel 17 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at i en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, bevirker den omstændighed, at det par, for hvilket der er indgivet en begæring om opløsning af ægteskab, har et mindreårigt barn, at retten i den medlemsstat, hvori begge parter er statsborgere, og ved hvilken sagen er anlagt, i tilfælde, hvor parterne ikke har indgået en værnetingsaftale, af egen drift kan eller skal tages stilling til spørgsmålet om international kompetence.
- 32 Det skal i denne henseende bemærkes, at det med henblik på at sikre en effektiv gennemførelse af forordning nr. 2201/2003 og i overensstemmelse med princippet om gensidig tillid, som denne forordning hviler på, i henhold til forordningens artikel 17 tilkommer hver ret at prøve sin kompetence (dom af 16.1.2019, Liberato, C-386/17, EU:C:2019:24, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Som anført som svar på det første spørgsmål, er det i henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 ikke påkrævet, at parterne indgår en aftale om værneting.
- 34 Det skal ligeledes bemærkes, at forordningens artikel 6, henset til forordningens mål om at garantere retssikkerheden, i det væsentlige bestemmer, at de i artikel 3-5 indeholdte kompetencer er eksklusive (dom af 16.7.2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, præmis 48).
- 35 Da den omstændighed, at det berørte par har et mindreårigt barn, ikke indgår i de i artikel 3-5 fastsatte kompetencekriterier, og eftersom en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, ikke er omfattet af artikel 7 i forordning nr. 2201/2003, som fastsætter en anden kompetence i tilfælde af, at begæringen ikke er omfattet af artikel 3-5, skal det fastslås, at denne omstændighed ikke er relevant for fastlæggelsen af, hvilken ret der er kompetent.
- 36 Heraf følger, at i en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, hvor den ret, ved hvilken sagen er anlagt, i medfør af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 er kompetent, kan denne ret ikke afslå at have kompetence med henvisning til manglende international kompetence.

37 Det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 3, stk. 1, og artikel 17 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at i en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, er den omstændighed, at det par, for hvilket der er indgivet en begæring om opløsning af ægteskab, har et mindreårigt barn, ikke relevant for fastlæggelsen af, hvilken ret der er kompetent til at træffe afgørelse om begæringen om skilsmisse. Eftersom retten i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, og ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, i medfør af forordningens artikel 3, stk. 1, litra b), er kompetent til at træffe afgørelse om begæringen, kan denne ret ikke afslå at have kompetence med henvisning til manglende international kompetence, selv i tilfælde, hvor parterne ikke har indgået en værnetingsaftale.

Om det tredje spørgsmål

38 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at såfremt en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, og ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, i medfør af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 har kompetence til at træffe afgørelse i en sag om skilsmisse, er kravet om accept af den i artikel 12, stk. 1, litra b), fastsatte kompetence opfyldt, således at denne ret automatisk har kompetence til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar og underholdspligt med hensyn til det berørte barn.

39 Det skal bemærkes, at artikel 8 i forordning nr. 2201/2003 med henblik på at tage hensyn til barnets bedste og favorisere nærhedsprincippet fastsætter en generel kompetence i sager vedrørende forældreansvar til fordel for retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted (jf. i denne retning dom af 15.2.2017, W og V, C-499/15, EU:C:2017:118, præmis 51 og 52).

40 Som det klart fremgår af ordlyden, er der i henhold til artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 i sager vedrørende forældreansvar mulighed for en aftale om værneting til fordel for retterne i den medlemsstat, hvori kompetencen udøves i medfør af samme forordnings artikel 3 med henblik på at træffe afgørelse om en begæring om opløsning af de ægteskabelige forbindelser (jf. i denne retning dom af 12.11.2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, præmis 42). En ret, der har kompetence i henhold til artikel 12, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, har således også kompetence til at træffe afgørelse om underholdspligt i henhold til artikel 3, litra d), i forordning nr. 4/2009, når anmodningen om underholdspligt er accessorisk i forhold til sagen om forældreansvar (dom af 15.2.2017, W og V, C-499/15, EU:C:2017:118, præmis 48).

41 Nævnte artikel 12, stk. 1, kræver imidlertid, at det godtgøres, at der i sager vedrørende forældreansvar foreligger en udtrykkelig eller i det mindste utvetydig aftale om værneting mellem alle parter i sagen på det tidspunkt, hvor sagen anlægges ved retten.

42 I en sag som hovedsagen, hvis genstand ikke er forældreansvaret, men alene opløsningen af de ægteskabelige forbindelser, og hvor den sagsøgte ikke har givet møde, må det imidlertid fastslås, at hverken sagsøgeren eller den sagsøgte udtrykkeligt eller i det mindste utvetydigt har accepteret, at den ret, ved hvilken sagen er anlagt, har kompetence til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar.

43 Under disse omstændigheder kan den ret, der i medfør af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 har kompetence til at træffe afgørelse om begæringen om skilsmisse, derfor ikke i henhold til denne forordnings artikel 12 anses for at være kompetent, og så meget desto mindre for at være automatisk kompetent, til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar og underholdspligt i forhold til det berørte mindreårige barn.

- 44 Denne fortolkning bekræftes af kendelse afsagt af Domstolens præsident den 16. januar 2018, PM (C-604/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:10, præmis 29), hvori det blev fastslået, at det følger af selve ordlyden i forordning nr. 2201/2003, at en ret i en medlemsstat, der i medfør af denne forordnings artikel 3, stk. 1, litra b), er kompetent til at træffe afgørelse om en begæring om skilsmisse fra et ægtepar, der er statsborgere i denne medlemsstat, derimod ikke er kompetent til at udtale sig om spørgsmål vedrørende forældremyndighed eller samværsret i forhold til ægteparrets barn, når barnet på det tidspunkt, hvor sagen anlægges ved denne ret, har sit sædvanlige opholdssted i en anden medlemsstat, jf. forordningens artikel 8, stk. 1, og når betingelserne for at overføre denne kompetence til nævnte ret i henhold til samme forordnings artikel 12 ikke er opfyldt, i øvrigt under hensyntagen til, at det heller ikke følger af omstændighederne i hovedsagen, at denne kompetence kan være begrundet i andre bestemmelser i samme forordning.
- 45 Det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at såfremt en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, og ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, i medfør af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 har kompetence til at træffe afgørelse i en sag om skilsmisse, kan kravet om accept af den i artikel 12, stk. 1, litra b), fastsatte kompetence ikke anses for opfyldt, når sagens genstand ikke vedrører forældreansvar, og den sagsøgte ikke har givet møde. I denne situation er den ret, ved hvilken sagen er anlagt, og som er kompetent til at træffe afgørelse om ægtefællernes skilsmisse, i henhold til artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 og artikel 3, litra d), i forordning nr. 4/2009 ikke kompetent til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende henholdsvis forældreansvar og underholdspligt i forhold til det berørte barn.

Om det fjerde spørgsmål

- 46 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om begrebet »forældreansvar« i den forstand, hvori det er anvendt i forordning nr. 2201/2003, skal fortolkes således, at det omfatter begreberne »forældremyndighed«, »barnets bopæl« og »forældrenes bidrag til omkostninger til barnets opvækst og uddannelse« som fastsat i den pågældende nationale lovgivning.
- 47 Det skal bemærkes, at Domstolen under udøvelsen af de beføjelser, den er tildelt i henhold til artikel 267 TEUF, alene er kompetent til at udtale sig om fortolkningen af de traktater og retsakter, der er udstedt af Den Europæiske Unions institutioner, og at det ikke tilkommer Domstolen at vurdere bestemmelser i den nationale lovgivning.
- 48 Med henblik på at give den nationale ret et fyldestgørende svar skal der henvises til artikel 1 i forordning nr. 2201/2003, som præciserer denne forordnings anvendelsesområde og i stk. 1, litra b), bestemmer, at denne forordning finder anvendelse på spørgsmål vedrørende tilkendelse, udøvelse, delegation, samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar, og, i stk. 2, at de omhandlede spørgsmål navnlig vedrører forældremyndighed og samværsret.
- 49 Begrebet »forældreansvar« defineres i artikel 2, nr. 7), i forordning nr. 2201/2003 som omfattende alle de rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt en fysisk eller juridisk person ved en retsafgørelse, eller som en sådan person har som følge af loven eller en gyldig aftale, herunder navnlig forældremyndighed og samværsret.
- 50 Begrebet »forældremyndighed« defineres i artikel 2, nr. 9), i forordning nr. 2201/2003 som omfattende rettigheder og pligter vedrørende omsorgen for et barns person og særlig retten til at bestemme, hvor barnet skal bo.

- 51 Domstolen har for det første fastslået, at anvendelsen af udtrykket »navnlig« i artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 2201/2003 indebærer, at opregningen i denne bestemmelse er vejledende, og for det andet, at forældreansvar i den forstand, hvori begrebet er anvendt i samme forordnings artikel 2, nr. 7), er defineret bredt (dom af 27.11.2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, præmis 30 og 49).
- 52 Det følger heraf, at begrebet »forældreansvar« som omhandlet i artikel 2, nr. 7), i forordning nr. 2201/2003 navnlig omfatter alle afgørelser vedrørende forældremyndighed over barnet og barnets bopæl.
- 53 Som det fremgår af artikel 1, stk. 3, litra e), i forordning nr. 2201/2003, finder denne forordning ikke anvendelse på underholdspligt. Dette begreb henhører derimod under forordning nr. 4/2009.
- 54 På baggrund af ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at begrebet »forældreansvar« som omhandlet i forordning nr. 2201/2003, skal fortolkes således, at det navnlig omfatter afgørelser vedrørende forældremyndighed over barnet og barnets bopæl, men at det ikke omfatter forældrenes bidrag til omkostninger til barnets opvækst og uddannelse, hvilket henhører under begrebet »underholdspligt« og er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 4/2009.

Sagsomkostninger

- 55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 skal fortolkes således, at når sagsøgeren i forbindelse med en begæring om skilsmisse har anlagt sag ved en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, mens deres sædvanlige opholdssted er i en anden medlemsstat, har denne ret i medfør af litra b) i denne bestemmelse kompetence til at træffe afgørelse om begæringen. Da den sagsøgte accept ikke er påkrævet, er det ikke nødvendigt at undersøge spørgsmålet om, hvorvidt den sagsøgte manglende indsigt om manglende kompetence udgør en stiltiende accept af, at den ret, ved hvilken sagsøgeren har anlagt sagen, er kompetent.**
- 2) **Artikel 3, stk. 1, og artikel 17 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at i en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, er den omstændighed, at det par, for hvilket der er indgivet en begæring om opløsning af ægteskab, har et mindreårigt barn, ikke relevant for fastlæggelsen af, hvilken ret der er kompetent til at træffe afgørelse om begæringen om skilsmisse. Eftersom retten i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, og ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, i medfør af forordningens artikel 3, stk. 1, litra b), er kompetent til at træffe afgørelse om begæringen, kan denne ret ikke afslå at have kompetence med henvisning til manglende international kompetence, selv i tilfælde, hvor parterne ikke har indgået en værnetingsaftale.**
- 3) **Artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at såfremt en ret i den medlemsstat, hvori begge ægtefæller er statsborgere, og ved hvilken sagsøgeren har anlagt sag, i medfør af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 har kompetence til at træffe afgørelse i en sag om skilsmisse, kan kravet om accept af den i artikel 12, stk. 1, litra b), fastsatte kompetence ikke anses for opfyldt, når sagens genstand ikke vedrører**

forældreansvar, og den sagsøgte ikke har givet møde. I denne situation er den ret, ved hvilken sagen er anlagt, og som er kompetent til at træffe afgørelse om ægtefællernes skilsmisse, i henhold til artikel 12, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2201/2003 og artikel 3, litra d), i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt ikke kompetent til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende henholdsvis forældreansvar og underholdspligt i forhold til det berørte barn.

- 4) Begrebet »forældreansvar« som omhandlet i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at det navnlig omfatter afgørelser vedrørende forældremyndighed over barnet og barnets bopæl, men at det ikke omfatter forældrenes bidrag til omkostninger til barnets opvækst og uddannelse, hvilket henhører under begrebet »underholdspligt« og er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 4/2009.

Underskrifter